

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 180/07-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. decembra 2007 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Juraja Horvátha o sťažnosti M. K., B., zastúpeného advokátom JUDr. J. V., B., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 17/1999 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. K. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 17/1999 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 17/1999 p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov.

3. Finančné zadost'učinenie s'ťažovateľovi n e p r i z n á v a .

4. Okresný súd Banská Bystrica j e p o v i n n ý uhradiť M. K. trovy konania v sume 3 326 Sk (slovom tritisícristodvadsaťšesť slovenských korún) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. V., B.

O d ô v o d n e n i e :

I .

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 180/07-17 zo 4. septembra 2007 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie s'ťažnosť M. K., B. (ďalej len „s'ťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. V., B., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 17/1999.

S'ťažovateľ vo svojej s'ťažnosti uviedol, že spolu s ďalšími fyzickými osobami podal okresnému súdu 27. januára 1999 žalobu o zrušenie spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam. Konanie na okresnom súde je poznačené priet'ahmi a ku dňu podania s'ťažnosti ústavnému súdu vec nebola právoplatne skončená. Okresný súd zbytočnými priet'ahmi oddaľuje a znemožňuje s'ťažovateľovi odstránenie stavu právnej neistoty a je dlhodobo nedôvodne nečinný.

S'ťažovateľ poskytol okresnému súdu primeranú súčinnosť a necíti spoluzodpovednosť za vzniknutý stav konania. V postupe okresného súdu vidí s'ťažovateľ

porušenie svojich práv, preto žiada, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 17/1999 porušil jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal mu vo veci konať bez zbytočných prietáhov a uložil povinnosť zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie v sume 291 100 Sk, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci listom z 26. marca 2007 vyjadril okresný súd, zastúpený jeho predsedom, pričom uviedol prehľad úkonov a pripojil aj vyjadrenie zákonného sudcu:

„Dňa 27. 01. 1999 podali žalobcovia žalobu, ktorá sa vedie na tunajšom súde pod sp. zn. 19 C 17/99 a pridelená bola na vybavenie a rozhodnutie JUDr. P.

Dňa 08. 02. 1999 súd doručoval opis návrhu na vyjadrenie žalobcom a zároveň vyzval navrhovateľov o predloženie znaleckého posudku domovej nehnuteľnosti.

Dňa 26. 02. zaslali vyjadrenie žalovaní 1), 2), žalovaná 3) si neprevzala súdnu zásielku.

Dňa 11. 03. 1999 žalobca 1) doručil súdu znalecký posudok.

Dňa 06. 07. 1999 súd zaslal žalobcom tlačivo na vyplnenie osobných, majetkových a zárobkových pomeroch, ktoré majú vrátiť súdu.

Dňa 05. 08. 1999 súd urgoval žalobcov.

Dňa 17. 08. 1999 žalobca 2), 3), 4) nežiadajú oslobodiť od súdneho poplatku.

Dňa 16. 09. 1999 žalobca 1) zaslal vyplnené tlačivá všetkých žalobcov na oslob. od platenia súdneho poplatku.

Dňa 19. 10. 1999 súd uznesením priznal žalobcom 1 - 4 oslobodenie od povinnosti platenia súdnych poplatkov za konanie vo výške 50 %.

Dňa 22. 11. 1999 žalobcovia uhradili súdny poplatok.

Dňa 17. 06. 2002 súd vytýčil termín pojednávania na deň 28. 08. 2002, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že budú pripojené spisy tunajšieho súdu 17 C 135/98 (J. V. c/a manž. S., o nahradenie vôle prejavu odporcu) a 11 C 398/98 (manž. Ž. c/a manž. S., o nárok z predkupného práva), žalobcovia doložia do spisu fotokópie kúpnych zmlúv, resp. dedičských rozhodnutí, ktorými nadobudli do podielového spoluvlastníctva nehnuteľnosť.

Dňa 28. 08. 2002 zákonný sudca spísal úradný záznam s tým, že po konzultácií s JUDr. K., ktorá (pridelený jej bol spis 11 C 398/98) začala vo veci konať a pokračuje v konaní vykonávaním jednotlivých procesných úkonov.

Dňa 02. 09. 2002 súd prerušil konanie až do právoplatného skončenia veci, vedených na tunajšom súde č. k. 17 C 135/98, 11 C 398/98.

Dňa 25. 09. 2002 a 9. 10. 2002 podali proti uzneseniu žalobcovia odvolanie.

Dňa 28. 11. 2002 bol spis doručený Krajskému súdu v B. Bystrici.

Dňa 20. 02. 2003 krajský súd zrušil uznesenie a vec vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 20. 03. 2003 krajský súd vrátil spis tunajšiemu súdu.

Dňa 26. 03. 2003 bol spis daný na dlhodobú lehotu.

Dňa 19. 10. 2004 súd vytýčil termín pojednávania na deň 01. 12. 2004, účastníci v uvedený deň zobrali svoj návrh späť, žiadali konanie vo veci zastaviť a vrátiť súdny poplatok.

Dňa 02. 12. 2004 súd konanie zastavil, uznesenie 07. 12. 2004 doručoval účastníkom konania.

Dňa 23. 12. 2004 podali žalovaní 1), 3), žalobkyňa 2) odvolanie.

Dňa 07. 01. 2005 bol spis zaslaný Krajskému súdu v Banskej Bystrici.

Dňa 10. 02. 2005 krajský súd uznesenie okresného súdu zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

Dňa 23. 02. 2005 bol spis vrátený tunajšiemu súdu.

Dňa 14. 03. 2005 súd doručoval rozhodnutie krajského súdu - spis uložený na lehotu do 31/3, prelehotovaný na 12/4

Dňa 04. 10. 2005 súd uznesením konanie vedené pred tun. súd. pod sp. zn. 19 C 17/99 prerušuje a to až do právoplatného skončenia veci vedenej pred tunajším súdom pod sp. zn. 11 C 398/98. Rozhodnutie sa doručovalo účastníkom konania, spis bol uložený na lehotu do 24/10.

Dňa 05. 11. 2005 bol spis uložený na lehotu do právoplatného skončenia konania 11 C 398/1998, potom predlož aj zo spisom 11 C 398/1998 a 17 C 135/1998

Dňa 03. 10. 2006 súd vo veci vytýčil termín pojednávania na deň 13/11/2006

Dňa 15. 12. 2006 z dôvodu námietky zaujatosti bol spis zaslaný KS v B. B.

Dňa 15. 02. 2007 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 16. 02. 2007 súd vo veci vytýčil termín pojednávania na deň 21. 03. 2007.

Zákonný sudca sa vyjadruje takto:

(...) Predmetom konania vo veci samej je zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva účastníkov k nehnuteľnosti vedenej na Správe katastra B. na LV č. 1691 pre kat. úz. v B., ako parcela č. 1464/1 o výmere 378 m². V priebehu konania bolo zistené, že na Okresnom súde v Banskej Bystrici sa vedú medzi účastníkmi aj dve samostatné konania vedené pod sp. zn. 11 C 398/1998 a 17 C 135/1998, kde žalovaní Ing. Ž. a J. V. (...) spochybnili existujúce spoluvlastnícke podiely k danej nehnuteľnosti, a keďže podiely medzi spoluvlastníkmi boli sporné, nemohol súd pristúpiť k vecnému prejednaniu žalobného návrhu. V tejto súvislosti Okresný súd Banská Bystrica v konaní 19 C 17/1999 konanie opakovane prerušil, a to až do právoplatného skončenia týchto súvisiacich konaní. Konanie 11 C 398/1998 skončilo právoplatným rozhodnutím dňa 18. 09. 2006 a konanie 17 C 135/1998 dňa 07. 09. 2005. Ako náhle bolo v konaní 19 C 17/1999 zistené, že tieto súvisiace konania boli právoplatne skončené, bolo vo veci dňa 03. 10. 2006 vytýčené pojednávanie a odvtedy sa vo veci riadne koná.

Možno teda konštatovať, že prieťahy v konaní 19 C 17/1999 súviseli so správaním účastníkov konania (odporcov), ktorí namietali existujúce spoluvlastnícke podiely k nehnuteľnostiam, ktoré sú predmetom tohto konania. Keďže vyriešenie spoluvlastníckych podielov, ktoré boli medzi účastníkmi sporné, bolo podstatnou (prejudiciálnou) otázkou pre rozhodnutie vo veci zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva, súd musel čakať až do ich právoplatného skončenia. Z týchto dôvodov nebolo vo veci zatiaľ meritórne rozhodnuté. (...)

Vzhľadom na uvedené skutočnosti od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto súhlasím s tým, aby podľa § 30 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z., Ústavný súd Slovenskej republiky upustil od ústneho pojednávania o prijatom návrhu.“

Rovnaké skutočnosti týkajúce sa úkonov okresného súdu zistil ústavný súd aj z obsahu spisu a zo sťažnosti sťažovateľa.

Právny zástupca sťažovateľa v podaní z 21. októbra 2007 uviedol, že netrvá na ústnom pojednávaní.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, ako aj práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 253/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni uvedený stav právnej neistoty.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ (I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03), pričom tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní okresného súdu došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02), ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

Pri vyhodnotení doterajšieho konania vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 19 C 17/1999 podľa troch označených základných kritérií ústavný súd dospel k týmto záverom:

1. Predmetom konania vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 19 C 17/1999 je zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam, ktoré tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a vec z právneho a skutkového hľadiska nevykazuje znaky náročnosti. Ústavný súd vychádzajúc z doterajšej dĺžky konania, jeho priebehu a dosiaľ dosiahnutých výsledkov konštatuje, že nezistil také právne okolnosti, ktoré by zdôvodňovali priebeh konania jeho zložitou. Spor sa ale vyznačoval náročnosťou na skutkové zistenia aj s ohľadom na väčší počet účastníkov.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil takú skutočnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu. Sťažovateľ bol v konaní aktívny a súčinnosťný. Procesné návrhy sťažovateľa, ako napríklad podanie návrhu na

oslobodenie od súdnych poplatkov, síce samy o sebe nemožno pričítať na ťarchu sťažovateľa, avšak ak okresný súd mohol o návrhu sťažovateľa rozhodovať až po urgencii zaslania podkladov pre rozhodnutie (tlačivá o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch), túto skutočnosť však nemožno pri posudzovaní zbytočných prietáhov neviať do úvahy.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, ktorého uplatnením ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu. Ústavný súd sa zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci, a to nielen z hľadiska sťažovateľom namietaných (označených) období, ale aj z hľadiska celkového priebehu konania.

Z rozboru veci vyplýva, že súdne konanie začalo v roku 1999. Ústavný súd zistil, že v tomto súdnom konaní došlo k opakovanej nečinnosti okresného súdu. Nečinnosť bola zistená od 19. októbra 1999, keď okresný súd priznal žalobcom v 1. až 4. rade oslobodenie od platenia súdneho poplatku, do 28. augusta 2002, keď sa konalo pojednávanie (nečinnosť 22 mesiacov), ďalej od 20. marca 2003, keď sa spis z krajského súdu vrátil okresnému súdu, do 2. decembra 2004, keď okresný súd rozhodol o zastavení konania (nečinnosť 20 mesiacov). Okresný súd v týchto obdobiach nevykonal žiaden úkon ani neprerušil súdne konanie.

Ústavný súd preto pri hodnotení postupu okresného súdu, najmä s prihliadnutím na doterajšiu celkovú dobu konania a skutočnosť, že hoci konanie začalo ešte v roku 1999, bol nečinný spolu 3 roky a 6 mesiacov, a po zvážení všetkých okolností dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 17/1999 bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva a slobody porušil, vo veci konal [podobne aj § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde]. Vzhľadom na to ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 17/1999 konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal priznať primerané finančné zadostučinenie v sume 291 100 Sk poukazujúc najmä na celkovú doterajšiu dĺžku konania okresného súdu.

Podľa zistenia ústavného súdu sťažovateľ a ostatní žalobcovia 30. augusta 2007 zobrali žalobu späť a súčasne požiadali, aby okresný súd vo veci ďalej nekonal. (Túto skutočnosť ústavnému súdu sťažovateľ ani jeho právny zástupca neoznámil.) Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľ tým, že svoju žalobu zobral späť, dal najavo, že ďalej netrvá na prerokovaní jeho sporu a odstránení jeho právnej neistoty (III. ÚS 377/06).

Ústavný súd vychádzajúc zo zásad spravodlivosti, so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu a riadiac sa úvahou, že cieľom priznania primeraného finančného zadostučinenia je len zmiernenie ujmy pocitovanej v dôsledku zbytočných prietáhov, dospel k záveru, že sťažovateľ nemá záujem na pokračovaní konania, a tým na odstránení jeho právnej neistoty rozhodnutím okresného súdu, preto mu primerané finančné zadostučinenie nepriznal.

Vzhľadom na to, že sťažovateľ ústavnému súdu neoznámil skutočnosť, že žalobu, priebeh konania ktorej napadol sťažnosťou na ústavnom súde, zobral späť, ústavný súd v ďalšom pri rozhodovaní vychádzal z návrhu sťažovateľa zo 16. januára 2007.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné podanie vo veci samej) vykonaný v roku 2007 v právnej veci sp. zn. II. ÚS 180/07 je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2006 v sume 17 822 Sk, t. j. odmena za jeden úkon právnej služby predstavuje sumu 2 970 Sk plus 2 x 178 Sk režijný paušál. Spolu 6 296 Sk.

Podľa § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník zo svojho. Podľa odseku 2 citovaného ustanovenia ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd priznal sťažovateľovi ako náhradu trov konania 3 326 Sk. (základnú tarifnú odmenu 5 940 Sk krátil o polovicu vzhľadom na to, že právny zástupca sťažovateľa podal ústavnému súdu šesť identických sťažností, v ktorých zastupoval štyroch žalobcov a dvoch žalovaných. Právnemu zástupcovi priznal tiež 356 Sk ako náhradu režijného paušálu dvakrát po 178 Sk.)

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. decembra 2007